

Naleziště z období kultur popelnicových polí v Martinicích (okr. Kroměříž)

Arkadiusz Tajer

Archeologické centrum Olomouc provedlo v rámci výstavby rychlostní silnice R49 Hulín – Fryšták, v úseku Hulín – Holešov, několik předstihových záchranných archeologických výzkumů, během kterých se podařilo s pozitivními výsledky prozkoumat několik lokalit, mezi nimi například Pravčice 2 nebo Pravčice 3 s bohatým pravěkým osídlením z období neolitu až doby železné. Dále byly prozkoumány lokality s menší hustotou osídlení, jako například Třebětice nebo Zahnašovice, kde byly odkryty stopy lidské aktivity z období eneolitu či doby bronzové (TAJER 2009, s. 302, 304). Mezi tyto lokality patří také lokalita Martinice se stopami osídlení z období popelnicových polí (PAULUS 2009, s. 290).

Nejstarší nálezy z období popelnicových polí z okolí Martinic pocházejí z počátku 20. století a známe je z Holešova, kde byla v letech 1914 a 1921–1924 v cihelně Pokorného u cesty do Přílepu objevena bronzová štítková spona a poté byly prozkoumány hroby s keramikou lužickou (DOHNAL 1977, s. 27). Také z Holešova z prostoru za nádražím ČD je znám nález devíti jam prozkoumaných v letech 1958–1961, ve kterých byla objevena lužická keramika a v jedné z nich také tři fragmenty lidských kostí. Na dvou z nich byly stopy po opálení ohněm. V okolí Přílepu byly objeveny žárové popelnicové hroby (DOHNAL 1977, s. 42) a z nedalekých Žeranovic pochází nález bronzového kopí (DOHNAL 1977, s. 80). V nedaleké vzdálenosti od lokality u Martinic byly v trati „Pod větrákem“ na katastru Zahnašovic objeveny rozorané žárové hroby staršího i mladšího stupně lužické kultury (DOHNAL 1977, s. 80).

Z nových nálezů je třeba zmínit objevy M. Šmída (ÚAPP Brno), který v rámci výstavby nové průmyslové zóny prozkoumal rozlehlou plochu mezi Holešovem, Martinicemi a Zahnašovicemi. Během výzkumu byl v prostoru bývalého letiště objeven jeden sídlištní objekt kultury lužické a několik kúlových jamek. Podle M. Šmída se výzkumem podařilo zachytit jižní okraj rozsáhlejšího sídliště zkoumaného v minulých letech (ŠMÍD 2009, s. 308 – 309).

Poloha lokality:

Zkoumaná lokalita se nachází na katastru obce Martinice, v trati „U hruštiček“, v kilometrůžce 1,250–1,700 mimoúrovňové křižovatky Třebětice – MÚK Holešov. Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1:10 000, list 25–31–09, těmito koordináty: 430 mm od západní sekční čáry (ZSČ) a 113 mm od jižní sekční čáry (JSČ), 435 mm od ZSČ a 113 mm od JSČ, 425 mm od ZSČ a 81 mm od JSČ, 431 mm od ZSČ a 72 mm od JSČ, 396 mm od ZSČ a 71 mm od JSČ, 415 mm od ZSČ a 81 mm od JSČ.

Z geomorfologického hlediska se lokalita nachází v rovinatém prostoru holešovské plošiny omezené ze západu údolím řeky Moravy a na východě Hostýnskými vrchy. Jejím charakteristickým rázem je velké množství větších i menších říček i vodních toků a také poměrně vysoká hladina spodní vody.

Pás skrývky o délce 0,45 km a šířce 0,06 km se nacházel na západním okraji obce Martinice. Prostor archeologického výzkumu a zároveň části budoucí

komunikace spojující silnici R 49 a Holešov byl na jižní straně vymezený místní komunikací Zahnašovice – Martinice a pokračoval severním směrem, kde se končil 0,4 km od toku říčky Mojeny. Severní část plochy výzkumu, cca na posledních 100 m, se neznatelně zvedala do tvaru nízkého kopce, který přečínal kolem 1 m nad nejbližší okolí a cca 2,5 m převyšoval jižní okraj výzkumu. Nadmořská výška lokality je 239,00 m v jižní části lokality a až 241,50 m v části severní.

Nálezová situace:

Během výzkumu bylo prozkoumáno 51 objektů a 6 popelnicových hrobů. Mezi objekty jen malá část obsahovala archeologické artefakty, které by je dovolily datovat. Objekty, které se datovat podařilo, náleží většinou do staršího úseku období popelnicových polí. Objekty bez nálezů a bez jasných stratigrafických souvislostí byly datovány rámcově do pravěku. Kromě nich se na lokalitě vyskytly objekty novověké a ze sběru z hromady pochází několik střepů datovaných do doby římské.

Ze stratigrafického hlediska byly objekty rozděleny do dvou skupin. První skupinu tvořilo 17 objektů a nacházely se v jižní části výzkumu, poblíž silnice Zahnašovice – Martinice. Mezi těmito objekty jsme našli vesměs mělké jámy oválného a kruhového tvaru, mísovitého, či vanovitého řezu, jejichž výplň tvořila světlá šedohnědá hlína s příměsí písku a jílu. Rozměry jam se lišily: od 0,8–1,5 m u menších, většinou kruhových objektů, až do 2,5–3,5 m u objektů větších pravidelných nebo nepravidelných oválných tvarů. Hloubky jam nepřesahovaly 0,4 m. Většinu jam v této skupině jsme dokopali až na dno, ačkoli vysoká hladina spodní vody způsobila zaplavování den objektů už během jejich exploraace. Z tohoto důvodu nebyly 3 jámy (obj. č. 4, 5, 6) prozkoumány v celé své hloubce. Ve výplni jam se nepodařilo objevit datující archeologický materiál, a proto byly objekty rámcově datované do období pravěku. Jedinou výjimkou byl objekt č. 1, v zásypu kterého se podařilo najít hlavici lidské stehenní kosti (PANKOWSKÁ 2010).

Druhá skupina objektů byla vzdálená cca 320 m severním směrem od skupiny první. Jednalo se o několik sídlištních objektů, hliníky (obj. č. 43 a 45) a menší jámy ležící v jejich těsné blízkosti (obj. č. 42, 46 a 47). Nad těmito objekty bylo objeveno 6 popelnicových hrobů a na východ od nich skupina sloupových jamek, které tvořily pozůstatek nadzemní stavby.

V případě hliníků se jednalo o dva objekty nepravidelných tvarů, o rozměrech: objekt č. 43: délka 9 m, šířka 3,40 m a 0,50 m max. hloubky; objekt č. 45: délka 6,0 m, šířka 4,10 m a 0,60 m max. hloubky. Objekty byly vyplněné šedou písčitou hlínou, která barvou a konsistencí připomínala blátivou hlinku vzniklou během záplav či silných dešťů. Vzhledem k blízké vzdálenosti od řeky Mojeny a vzhledem k pozorované silné záplavové vrstvě v prostoru mezi ní a výzkumem se můžeme domnívat, že se prostor lokality občas ocital pod vodou. Navědčuje tomu také stratigrafie novověkého objektu č. 41, kde horní vrstva mocná cca 0,12 m, stejné barvy a konsistence, kryla vrstvu žlutohnědou, uprostřed níž stál ulomený (?) hraniční kámen. Stejná situace se vyskytla u objektu č. 40, který vzhledem k podobnosti tvaru a zásypu s objektem č. 41, byl také datován do novověku. Podobná výplň byla registrována u objektů 46 a 47 ležících přímo u hliníků, a dále také u objektů č. 16, 17, 26, 42, 44 a u většiny kulových jamek nalezených v této části lokality. U ostatních objektů byl zjištěn středně nebo tmavě hnědý zásyp.

Kromě hlíníků bylo v severní skupině odkryto několik typických sídlištních objektů, jako jsou jámy pravidelných oválných i kruhových tvarů o vanovitých profilech, jejichž rozměry kolísaly od 1,60 m do 2,00 m délky a jejich maximální hloubka měřila 1,00 m až 1,40 m od dnešní úrovně terénu. Nejčetnější mezi objekty byly kúlové jamky, které se vyskytly v severovýchodní části skryté plochy, v nevelké vzdálenosti od hrobových celků (cca 8–10 m východním směrem). Jamky tvořily špatně čitelný půdorys nadzemní stavby, na základě zlomkového keramického materiálu datované (obj. č. 25 a 38) do období kultury popelnicových polí.

Přesto, že výplně jam v této části výzkumné plochy byly velmi chudé na archeologické artefakty, podařilo se z několika z nich vyzvednout keramický materiál datovaný do období popelnicových polí (objekty č. 17, 25, 26, 38, 39 a 45). Jedná se o zlomkový většinou atypický materiál; přesto lze několik střepů zcela jasně datovat do období popelnicových polí (obr. 8), jako například dva tmavě šedé tuhované fragmenty z vydutí nádob zdobené pásy šikmých a svislých rýh. Dále částečně leštěný a tuhovaný zlomek ze spodní strany amforovité nádoby zdobený plastickou výzdobou ve tvaru jazykovitého výčnělku. Mezi menší fragmenty patří zlomek z těla černě zbarvené leštěné nádobky zdobené na výduti několika šikmými rýžkami doprovozenými řadou drobných teček pod každou z rýžek.

V prostoru mezi hlíníky a nadzemní kúlovou stavbou se ještě během skrývek ornice podařilo objevit 6 popelnicových hrobů patřících ke komplexu kultur popelnicových polí.

Hrob č. 1

První z hrobů, přestože byl zapuštěný do mělké podorniční vrstvy, se dochoval nejlépe ze zkoumaných celků. Doprostřed kruhové hrobové jamy o průměru 0,60 m a dochované hloubce cca 0,17 m byla uložena amforovitá zásobnice a vedle ní menší nádoba. V nádobě byl objeven menší počet spálených kostí patřících dospělému jedinci (více antropologická analýza) a fragment bronzového drátku. V zásypu hrobové jamy leželo několik zlomků zvířecích kostí.

Inventář:

1. Amforovitá nádoba (obr. 3:1) šedočerné barvy, původně oboustranně hlazená a leštěná. Nádoba má konické tělo s největší vydutí pod hrdlem. Hrdlo dochované jen z části, kuželovité. Rozhraní těla a hrdla oddělené výrazným žlábkem. Keramické těsto s příměsí drobného písku (Inv. č.: 18/2008–800–1).
2. Drobná okřinovitá nádoba (obr. 3:2) o nízkém konickém těle s výrazným, lehce dovnitř protlačeným dnem a původně vysokým rovným hrdlem. Ještě před výpalem byly stěny nádoby ze dvou stran stlačeny, takže hrdlo nádoby nabralo nepravidelně oválný vaničkovitý tvar. Nad rozhraním těla a hrdla byl umístěn horizontální pas čtyř rýžek. Nad nimi, na jedné z delších stěn byl umístěn ornament ve tvaru dvou stojatých trojúhelníků, uvnitř zrcadlově rýhovaných do podoby „jehličky“. Nádobka má šedě oranžovou barvu, původně byl povrch pokrytý tenkou vrstvou uhlazené hnědé hlíny. Keramické těsto s příměsí drobného i hrubšího písku (Inv. č.: 18/2008–800–2).

3. Fragment okraje konické mísy okrové barvy (uvnitř černošedé). Těsto s příměsí písku, nehlašená. (Inv. č.: 18/2008–800–3).
4. Tři atypické keramické zlomky oranžové a okrové barvy (Inv. č.: 18/2008–800–4).
5. Fragment zlomeného ohnutého bronzového drátku (obr. 3:3). Dochovaná délka fragmentů je: 2,2 a 2,7 cm. Drátek byl na jednom konci zesílený (Inv. č.: 18/2008–800–5).

Hrob č. 2

Ačkoli byl částečně zapuštěn do podloží, dochoval se ve velmi špatném stavu (obr. 2). Z orbou zničené popelnice se dochovalo jen dno se zbytky lidských kostí promíchaných s hlínou. Kromě zbytku popelnice se v zásypu dochovalo několik většinou atypických střeptů z další nádoby. Zbytky hrobové jámy měly nevelké rozměry v průměru 0,38 m délky a 0,07 m hloubky. Spálené lidské kosti objevené v zásypu patřily dospělému jedinci a byly promíchány s přepálenými zlomky kostí zvířecích.

Inventář:

1. Dno větší nádoby (obr 4:1) oranžové barvy (uvnitř tmavošedé) se stopami drsnění v dochovaných partiích těla. Těsto s příměsí písku a drobných kamínků (Inv. č.: 18/2008–801–1).
2. Několik fragmentů keramiky šedě okrové až oranžové barvy, mezi nimi zlomek nálevkovitě tvarovaného okraje a fragment páskového ucha (džbáněk?). Těsto s malou příměsí drobného písku (Inv. č.: 18/2008–801–2).
3. Dva drobné atypické zlomky keramiky (Inv. č.: 18/2008–801–3).

Hrob č. 3

V částečně dochovaném hrobě č. 3 (obr. 5) se dochovalo dno zásobnice použité jako popelnice k uložení kremačních zbytků a zlomky dalších dvou tenkostěnných nádob. V popelnici byly objeveny přepálené lidské kosti, které podle antropologické analýzy patřily dvěma jedincům (více antropologická analýza). Dochovaná hrobová jáma měla kruhový tvar o průměru 0,48 m a dochované hloubce 0,05 m.

Inventář:

1. Dno z velké zásobnice (obr. 5:3). Dochované fragmenty stěn z venku vypálené do oranžova, dno a vnitřek nádoby má tmavě šedou barvu. Keramické těsto se silnou příměsí písku i drobných kamínků. Ve dně nádoby proražený otvor – dušník (Inv. č.: 18/2008–802–3).
2. Fragment těla i dna menší nádoby hnědé barvy (obr. 5:1) upravené hlazením. Dochované dno bylo lehce protlačené dovnitř nádoby, mělo rekonstruovatelný průměr cca 4,5–5 cm. Tělo bylo pravidelné, konické. Dochovaný fragment připomíná spodní část okřinovitě nádobky z hrobu č. 1. Keramické těsto s příměsí drobného písku i slídy (pyritu), (Inv. č.: 18/2008–802–1).
3. Fragment menší okřinovitě nádoby (nekreslené). Dochovaný fragment plochého dna a nízkého konického těla tmavě šedé barvy (Inv. č.: 18/2008–802–2).

4. Drobný fragment šedé barvy. Dochovaný zlomek dna s fragmentem těla nádoby. Na těle dochovaná výzdoba ve tvaru dvou šikmých rýžek – rýhovaná výzdoba ve tvaru svislého trojúhelníku (Inv. č.: 18/2008–802–4).

Hrob č. 4

Z hrobu se dochovalo jen dno hrobové jámy vyplněné tmavou hlínou promíchanou s drobkami uhlíků (obr. 7). Rozměry objektu: délka 0,42 m, maximální dochovaná hloubka 0,10 m. V objektu nebyly objeveny stopy archeologických nálezů.

Hrob č. 5

Z hrobové výbavy se dochovalo dno popelnice a také fragment jejího kónického hrdla, které napovídá, že se jednalo o amforovitou zásobnici. Kromě popelnice se v zásypu dochovalo několik drobných zlomků další nádoby (obr. 6). Menší počet přepálených lidských kostí byl antropologem označen za pozůstatky jedince neurčitého věku. Rozměry dochované hrobové jámy: 0,30 m délky a 0,10 m hloubky.

Inventář:

1. Spodní část okřínovité nádoby (obr. 6:1) šedé barvy. Nádoba má odsazené rovné dno i kónické tělo. Z nádoby se dochovalo navíc několik dalších fragmentů, mezi nimi větší zlomek kuželovitého hrdla s rovně seříznutým okrajem. Keramické těsto s příměsí písku (Inv. č.: 18/2008–804–1).
2. Několik drobných zlomků tmavě šedé barvy pochází ze zásypu hrobové jámy (Inv. č.: 18/2008–804–2).

Hrob č. 6

Hrobová jáma měla nepravidelný oválný tvar (obr. 7) orientovaný ve směru S–J. Dno objektu bylo stupňovité, zahlobené 0,15 m do podloží. V jižní mělčí části jámy nalezeno několik zlomků z větší leštěné nádoby. V zásypu nebyly objeveny kosterní pozůstatky. Rozměry jámy: délka 0,55 m, šířka 0,33 m a maximální hloubka 0,15 m.

Inventář:

1. Několik keramických zlomků okrové a tmavě šedé barvy ze středně veliké nádoby (Inv. č.: 18/2008–805–1).

Pohřební ritus:

Nevelká hloubka hrobových celků (hned pod úrovní podorniční vrstvy) způsobila, že hrobové jámy spolu s keramickým inventářem byly poničené vlivem zemědělských prací; proto z dochovaných nálezových situací nelze vyčíst dost informací k přesnějšímu popisu a interpretaci pohřebního ritu.

Dochované výkopy hrobových jam měly kruhové tvary a jejich rozměry byly 0,30–0,40 m průměrné délky, kromě hrobů 1 a 6, které měly rozměry o něco větší: 0,60 a 0,55 m. Výkopy hrobových jam měly nevelké rozměry a poskytovaly prostor jen pro uložení hlavní popelnice a eventuálně menších nádobek. Výkopy jam se částečně rozšiřovaly směrem nahoru, což dávalo prostor pro manipulaci s popelnicí během jejího ukládání do hrobu a utvořilo se tak místo pro uložení dalších nádob, jejichž zlomky byly objeveny ve spodních prostorách hrobů.

Co se týče počtu nádob v hrobových celcích, tak podle zlomkovitě dochovaného keramického materiálu lze usoudit, že v každém hrobě, kromě hlavní popelnice, byly přidány jedna až tři menší nádoby. V hrobě 1 to byly mísa i okřínek, v hrobě 2 džbáněk, v hrobě 3 pravděpodobně 3 okříny a z hrobu 5 pochází fragmenty neidentifikované nádoby. Jen v hrobě 6 byly objeveny zbytky jen jedné nádoby a v hrobě 4 nebyly objeveny žádné keramické artefakty.

Mezi hrobovým inventářem se nejčastěji dochovaly spodní části amforovitých nádob či zásobnic a fragmenty menších nádob. Větší nádoby sloužily v hrobech jako popelnice, do kterých byly uloženy spálené lidské ostatky. V hrobě č. 1 byla jako popelnice použita amforovitá zásobnice o povrchu upraveném leštěním (obr. 3:1), v hrobech č. 2 a 3 to byly zásobnice o oranžovém povrchu upraveným drsněním (obr. 4:1 a 5:3) a v hrobě č. 5 funkci popelnice plnil okřín (obr. 6:1).

Otázkou zůstává také vzájemná souvislost mezi hrobovými celky a nadzemní kúlovou konstrukcí či výkopy hliníků. Keramický materiál z kúlových jamek i z hliníků připomíná keramiku poněkud mladšího rázu, resp. spíše keramiku slezskoplatěnické fáze. Ovšem objev jen několika menších zlomků nedává příliš prostoru pro analýzu jejich vzájemných vztahů v rámci pohřebního či naopak sdílního areálu.

Antropologická analýza:

Antropologický rozbor lidských kosterních pozůstatků provedla A. Pankowská a následující údaje pochází z antropologické analýzy uložené v archivu Archeologického centra Olomouc.

„Souhrn: z celkového počtu 6 žárových hrobů se kosterní pozůstatky dochovaly ve 4 z nich. V H3 byla rozpoznána přítomnost dvou jedinců (dospělého a nedospělého) na základě morfologie kostí. Celkový počet prozkoumaných jedinců je 5: tři dospělý, jeden nedospělý a u jednoho nebylo možné odhadovat žádná demografická data (tabulka 1). Kosterní pozůstatky byly převážně spáleny při nižších teplotách (300–500 °C), jejich barva byla často nahnědlá, místy černá a modrá. Pouze H5, který se skládal z malého množství drobných zlomků, vykazoval vyšší stupeň žehu (křídově bílé zlomky). Objemy pohřbů byly nízké, u dvou byl objem menší než 100 ml a u dvou 520 a 550 ml. U hrobů 1 a 2 byly nalezeny zvířecí kosti, které jsou označeny jako příměsi“ (PANKOWSKÁ 2010).

Hrob	počet jedinců	objem (ml)	stupeň žehu/°C	věk	pohlaví	příměsi
H1	1	< 100	550	dospělý	–	zvířecí kost
H2	1	520	300–400	dospělý	–	zvířecí kost
H3	2	550	300–400	nedospělý /dospělý	–	–
H5	1	< 100	650–700	–	–	–

Tab. 1: Antropologická analýza žárových hrobů kultury lužických popelnic–

vých polí – Martinice (dle PANKOWSKÁ 2010).

Datování:

Nejčastěji se v hrobové výbavě objevily menší dvojkónické nádoby – okříny. Jedna dochovaná v celku pochází z hrobu č. 1. Další tři pochází z hrobu č. 3. Okřínek z hrobu č. 1 má vysoké hrdlo zdobené nad lomem svazkem rýh a stojatými trojúhelníky uvnitř vertikálně rozdělenými a oboustranně šrafovanými. Stejně zdobený okřínek s vysokým hrdlem najdeme na lokalitě v Kladerubech a je datovaný do mladší fáze kultury lužické (ŠTROF 1993, tab. 208:13). Rýhovaná výzdoba se našla i na zlomku ze spodní části okřínu z hrobu č. 3. Podobné nálezy s vysokou horní částí a zdobením pásy rýh nad ostrým lomem a šrafovanými trojúhelníčky z lokality v Pouchově datuje V. Vokolek do středního stupně kultury lužické (VOKOLEK 1962, s. 74). Obdobné okříny z Ostroměře s nižším hrdlem zdobené pásy rýh nad lomem, někdy i na spodní části, zařazuje do fáze IIb, což je mladší část středního stupně (VOKOLEK 1999, s. 19, tab. 30: 52A/1, 54/2,3). Okříny o vysokém hrdle a esovitě či plynule provedené spodní části najdeme také ve slezské skupině kultury lužické na území Polska. Nádoby též zdobené svazky horizontálních rýh a šrafovanými trojúhelníčky M. Gedl datuje do IV. okresu epochy bronz, což odpovídá období Halštát A2/B1 (GEDL 1975, s. 99, tab. 13:3, 8).

Další z dochovaných tvarů, které lze datovat nejpravděpodobněji do závěru střední až do mladší fáze lužické kultury, je amforovitá nádoba či možná osudí bez dochovaného okraje a s výrazným žlábkem na rozhraní těla a hrdla. K této nádobě najdeme analogie opět na pohřebišti v Ostroměři (VOKOLEK 1999, s. 19, tab. 29: 51/1). Podobnou bezuchou amforu najdeme i v hrobě D20 z Domamyslic a je datovaná do fáze IIa lužické kultury (SEDLAČEK 2005, s. 41). Osudí tvarované podobně jako to z Martinic pochází z hrobu 1a z Chrudimi a je datované V. Vokolkem do fáze IIb. Ze stejného hrobového celku pochází také okříny zdobené pásy rýžek a drobnými trojúhelníky nad nimi (VOKOLEK 2003, s. 107–111, tab. 74: 1, 12, 13).

Jediný v hrobech objevený okřín se nedochoval celý. Pravděpodobně se jednalo o exemplář s vysokou horní částí, které V. Vokolek datuje do fáze IIa kultury lužické (VOKOLEK 2003, s. 45). Podobný nedokonale vyhlazený okřín s lehce vkleslým tělem pochází z hrobu 1026 v Moravičanech a je datovaný do starší kultury lužické (NEKVASIL 1982).

V hrobech odkrytých v Martinicích se setkáváme s keramickými tvary patřícími kultuře lužické počínaje od jejich starší fázi – okřín, až po fázi mladší – amforovitá nádoba. Početný výskyt okřínek zdobených šrafovanými trojúhelníčky na horní (hrob č. 1) a na spodní části (hrob č. 3) nám dovoluje s velkou pravděpodobností datování hrobových celků do střední fáze (II) kultury lužické.

Souhrn:

Na lokalitě v Martinicích se během výzkumu v roce 2008 podařilo prozkoumat 51 sídlištních objektů a 6 popelnicových hrobů. Hroby tvořily výraznou skupinu v severní části výzkumu a byly roztaženy v širším pásu mezi několika menšími hliníky na straně jihozápadní a nadzemní kúlovou stavbou na straně východní.

Hrobové celky byly dost mělce zapuštěny do podorniční vrstvy či podloží, a proto se z nich také dochovaly jen dna hrobových jam a většinou zlomkový keramický materiál. Mezi rekonstruovatelné nádoby patří amforovitá zásobnice,

okřín a také dna větších nádob, všechny sloužily jako popelnice. Z menších nádob se dochoval jeden celý a několik fragmentárně dochovaných okřínků, fragment kónické mísy a pravděpodobně džbánu. Na základě keramiky můžeme tyto hrobové celky pravděpodobně zařadit do střední fáze (II) kultury lužické.

Přes absenci archeologických artefaktů se podařilo alespoň část ze sídlištních objektů datovat do období popelnicových polí (objekty č. 17, 25, 26, 38, 39 a 45). Do toho období jsou také datovány hliníky a kúlová stavba. Keramický materiál v nich nalezený však nasvědčuje jejich mladšímu stáří v rámci kultury popelnicových polí – fázi slezskoplatěnické.

Další výzkumy plánované v okolí Martinic v následujících letech nám snad pomohou doplnit obraz vývoje pravěkého osídlení v tomto regionu.

Literatura

DOHNAL, V. 1977: Kultura lužických popelnicových polí na východní Moravě, FAM X, Brno.

GEDL, M. 1975: Kultura łużycka, Kraków.

NEKVASIL, J. 1982: Pohřebiště lužické kultury v Moravičanech, Brno.

PANKOWSKÁ, A. 2010: Antropologická analýza žárových hrobů kultury lužických popelnicových polí – Martinice, Archiv AC Olomouc. Olomouc.

PAULUS, M. 2009: Martinice, Přehled výzkumů 50, Brno, s.290.

SEDLÁČEK, R. 2005: Domamyslice, Pohřebiště lidu popelnicových polí, Brno.

ŠMÍD, M. 2009: Holešov, Přehled výzkumů 50, Brno, s. 285.

ŠTROF, A. 1993: Kultura lužických popelnicových polí, In: Pravěké dějiny Moravy, Brno, 301–328.

TAJER, A. 2009: Třebětice, Přehled výzkumů 50, Brno, s. 302.

TAJER, A. 2009: Zahnašovice, Přehled výzkumů 50. Brno, s. 304.

VOKOLEK, V. 1962: Příspěvek k poznání východočeské lužické kultury, Pohřebiště v Pouchově, Práce musea v Hradci Králové a v Pardubicích, Serie B, Vědy společenské, Hradec Králové.

VOKOLEK, V. 1999: Pohřebiště lidu popelnicových polí v Ostroměři, Hradec Králové.

VOKOLEK, V. 2003: Gräberfelder Der Lausitzer Kultur in Ostböhmen, Pohřebiště lužické kultury ve východních Čechách I/II, Praha.

Summary

A Site of the Urnfield Culture in Martinice (Kroměříž District)

Arkadiusz Tajer

In 2008, on the site in Martinice, 51 settlement features and 6 Urnfield graves were examined during an archaeological research. The graves formed a distinct group in the northern part of the research and were distributed within a wider strip between several smaller clay pits at the southwestern side and an aboveground post construction at the eastern side.

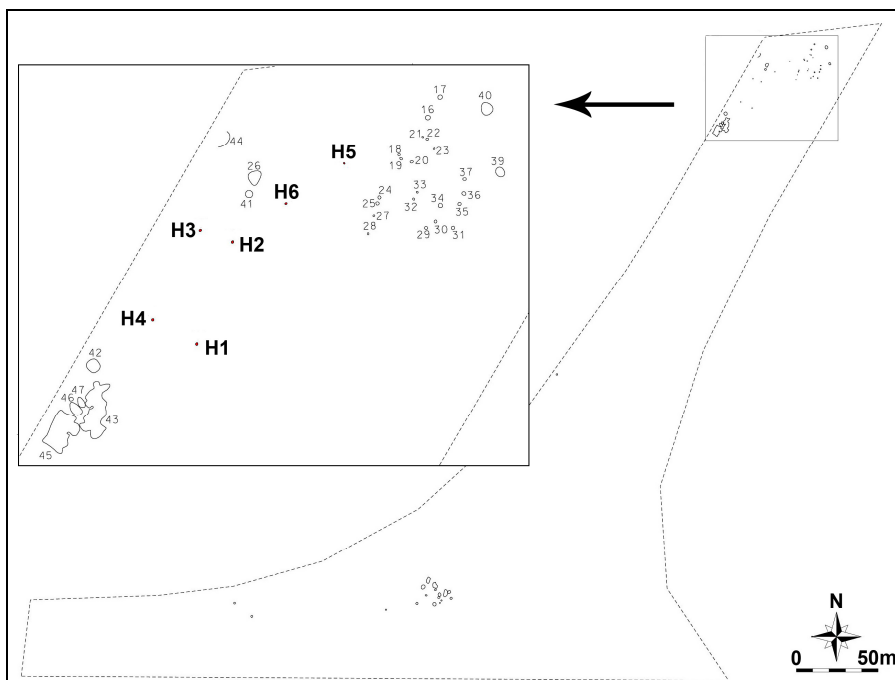
The grave units were sunk rather shallow in the subplough layer or in the subsoil, therefore only bottoms of the graves were preserved with mostly fragmented pottery. Among vessels that could be reconstructed belonged an amphora-shaped storage jar, biconical vessel and also bottoms of larger vessels; all had been used as urns. From smaller vessels, one complete and several fragmented smaller biconical vessels, a fragment of a conic bowl and, probably, a flagon were found. On the basis of the pottery, these grave units could be presumably dated back to the middle stage (II) of the Lusatian Culture.

Despite the absence of archaeological artefacts, a part of the settlement features, as well as clay pits and the post construction, was dated back to the Urnfield period (features nos. 17, 25, 26, 38, 39, and 45). Nevertheless, the discovered pottery material indicated their later origins within the Urnfield Culture – the Silesian-Platěnice stage.

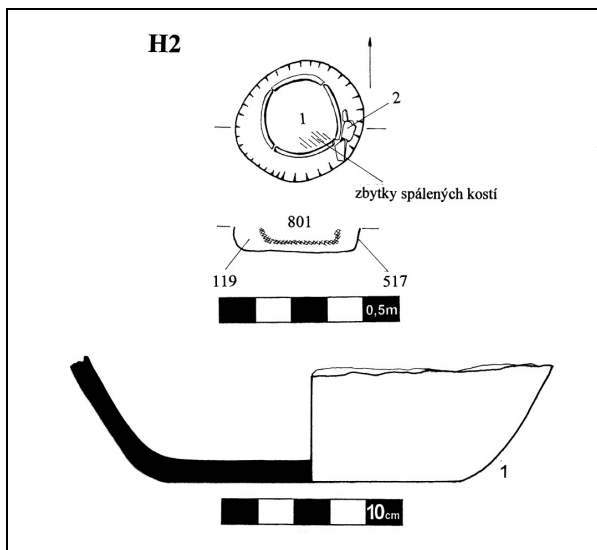
It is believed that further research planned in the vicinity of Martinice in the upcoming years will help complete the picture of the development of the prehistoric settlement in this region.

Captions

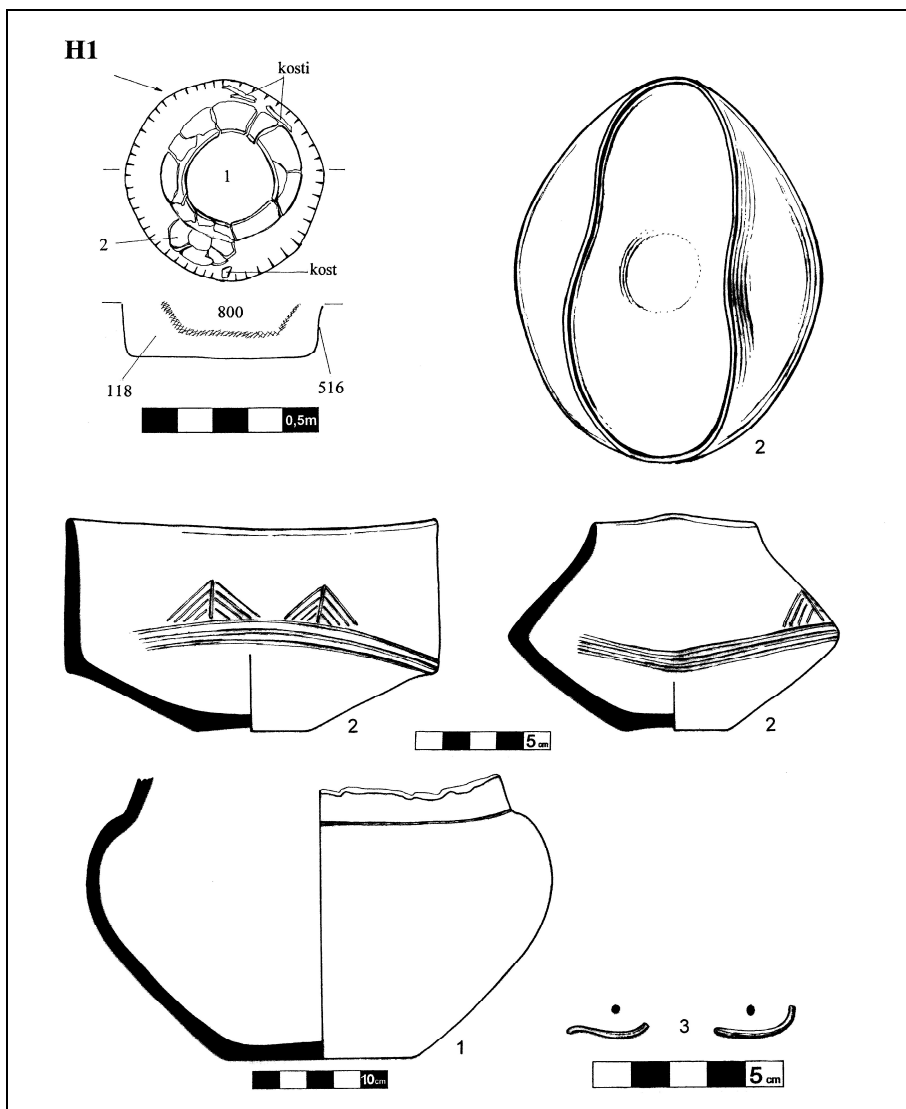
- Fig. 1. Martinice, 2008. Site location. (By P. Grenar).
Fig. 2. Martinice, 2008. An overall view of the site (By P. Grenar).
Fig. 3. Martinice, 2008. The ground plan of grave no.1 with grave goods (By A. Pešková).
Fig. 4. Martinice, 2008. The ground plan of grave no.2 with grave goods (By A. Pešková).
Fig. 5. Martinice, 2008. The ground plan of grave no.3 with grave goods (By A. Pešková).
Fig. 6. Martinice, 2008. The ground plan of grave no.5 with grave goods (By A. Pešková).
Fig. 7. Martinice, 2008. Ground plans of graves nos. 4 a 5 (By A. Pešková).
Fig. 8. Martinice, 2008. Pottery from settlement features (By A. Pešková).
Picture 1. Martinice, 2008. Photographic documentation of grave no.1
Picture 2. Martinice, 2008. Photographic documentation of grave no.2.
Picture 3. Martinice, 2008. Photographic documentation of grave no.3.
Picture 4. Martinice, 2008. Photographic documentation of grave no.5.
Picture 5. Martinice, 2008. Photographic documentation of grave no.6.
Table 1: The anthropological analysis of Lusatian Urnfield cremation graves – Martinice (according to PANKOWSKÁ 2010).

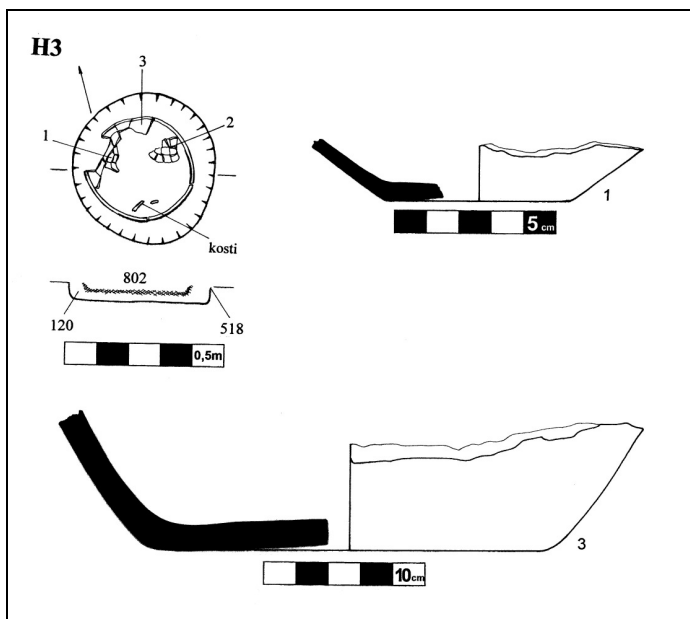
Obr. 2. Martinice, 2008. Celkový plán lokality (Kreslil P. Grenar).

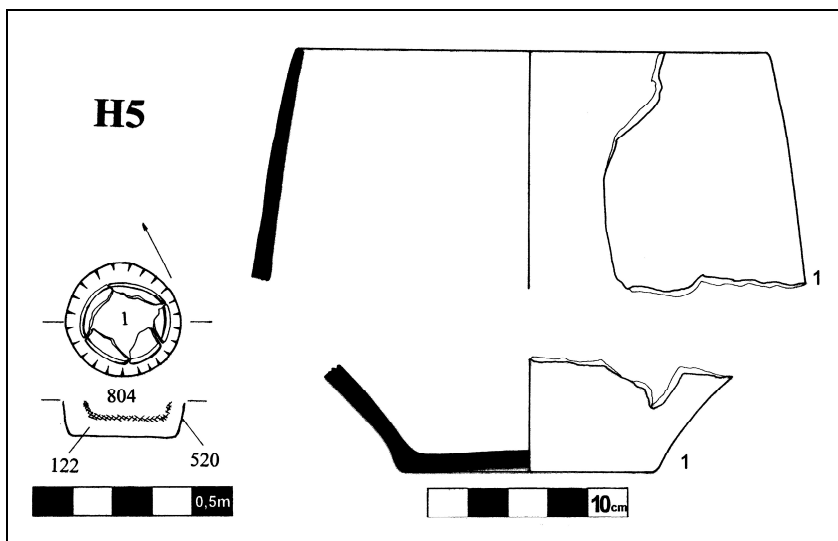
Obr. 4. Martinice, 2008. Půdorys hrobu č. 2 s inventářem (Kresba A. Pešková).

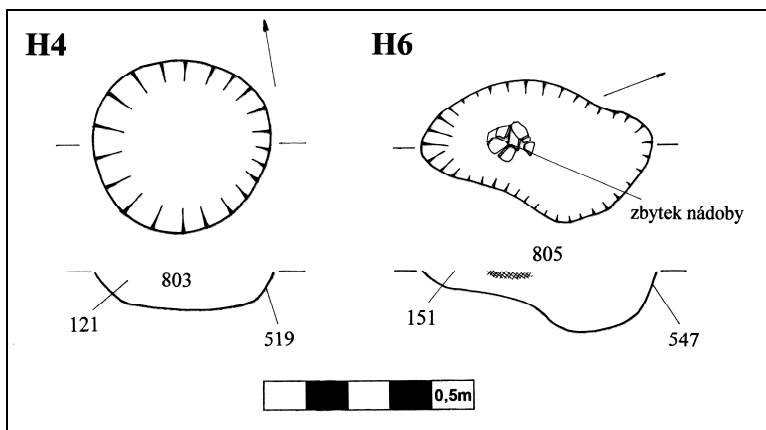
Obr. 3. Martinice, 2008. Půdorys hrobu č. 1 s inventářem (Kresba A. Pešková).

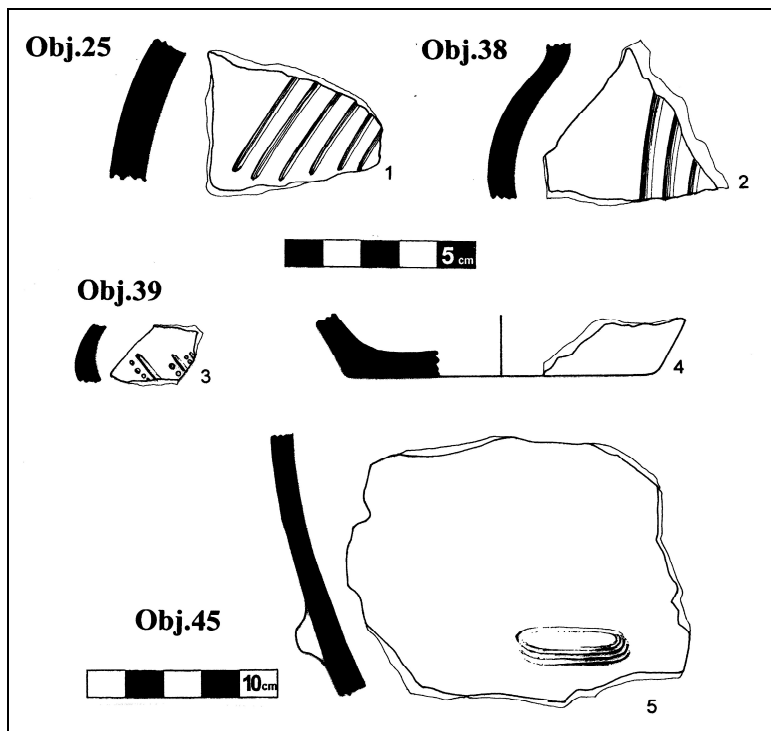
Obr. 5. Martinice, 2008. Půdorys hrobu č. 3 s inventářem (Kresba A. Pešková).

Obr. 6. Martinice, 2008. Půdorys hrobu č. 5 s inventářem (Kresba A. Pešková).

Obr. 7. Martinice, 2008. Půdorys hrobů č. 4 a 5 (Kresba A. Pešková).

Obr. 8. Martinice, 2008. Keramika ze sídlištních objektů (Kresba A. Pešková).

Foto 1. Martinice, 2008. Fotografická dokumentace hrobu č. 1

Foto 2. Martinice, 2008. Fotografická dokumentace hrobu č. 2.

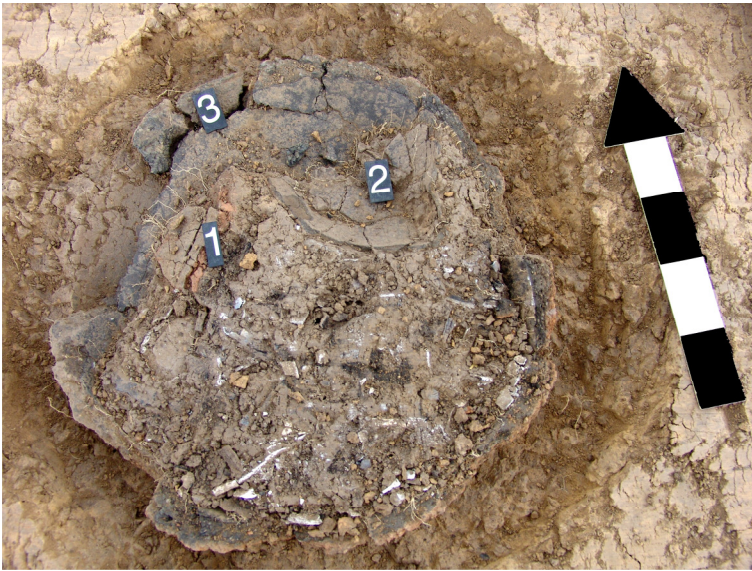

Foto 3. Martinice, 2008. Fotografická dokumentace hrobu č. 3.

Foto 4. Martinice, 2008. Fotografická dokumentace hrobu č. 5.

Foto 5. Martinice, 2008. Fotografická dokumentace hrobu č. 6.